

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 28. junija 1865.

Gospodarske stvari.

Gospodarji! spomnite se nemške detelje.

Letos bo v več krajih huda pela živinski klaji. Ugoden čas je tedaj, da „Novice“ iznova povzdignejo svoj glas za deteljo, ki se po pravem imenuje lucernska detelja, ker so jo v Lucerni na Švicarskem prvi začeli pridelovati; navadno ji pri nas pravijo „nemška detelja“, ker naši ljudje radi imenujejo „nemško“ vse, kar jim doide od kod drugod; v nekterih krajih jo vendar tudi po domače imenujejo „meteljka“, ker košato raste kakor metlja.

Koristi te detelje sploh so, da ne napravi samo njive rodovitneje, ampak ti utrdi in zboljša polje v bregu, ti donaša o suhih letih in v peščenih krajih, ker s koreninami svojimi globoko sega v zemljo, veliko živinske klaje, in je gotova pomoč gospodarju v tacihi časih, kadar je v stiski za klajo.

Za južno-evropejske kraje je ta detelja najbolj važna in najbolj gotova klaja, ker se ravno v teh krajih zastran toplega podnebja in bolj suhega sveta štajarska ali tako imenovana rudeča detelja še v strnišču kakor tudi že odrastla rada posuši, in gospodarja le meteljka s turško deteljo (esparseto) vred iz stiske reši. Kakor gosp. Metzger piše, si gospodarji v nekdanjem porenskem palatinatu (Rheinpfalz), kjer nimajo obilo travnikov, pomagajo samo z meteljko, da morejo svojo precej obilo živino brez posebne skrbi prerediti.

Naj si naši gospodarji dobro zapišejo za uho to resnico!

Posebna korist blagoslovne meteljke je ta-le:

1. Neprecenljive vrednosti je ta detelja takrat, kadar druga detelja ne obrodi ali kakor pri nas pravijo „ne rata.“ Marsikter gospodar je svojo živinico ž njo ohranil, ko so jo drugi morali po slepi ceni prodati.

2. Meteljka se dá od leta do leta skozi 10 ali 15 let, včasih še delj, vsako leto dva- ali še celo štirikrat kositi.

3. Ona ne donaša samo najzgodnejše spomladanske klaje, ampak se tudi najpozneje kosí v jeseni med vsemi deteljami.

4. Košnja meteljke se ujema prav s košnjo štajarske detelje. Prvikrat se more še pred štajarsko kositi; med prvo in drugo košnjo rudeče ali štajarske se pa meteljka že tretjič kosí.

5. Ona se kosí še pozno v jeseni, ko je strnišče navadne detelje že davnej podorano bilo, pa tudi repnega in zelenega perja ni več.

6. Meteljka ne napenja živine tako rada, kakor navadna.

7. Je varniša v vročih in suhih letih, kadar druge rastline za pičo rade zvenejo in se večkrat tudi posušé.

8. Zelena in suha meteljka ni samo zdatna, tem uč tudi prav zdrava in redivna piča.

9. Za konjsko klajo je veliko boljša, kakor navadna, po kateri konji radi dristo dobé in shujšajo.

10. Ker meteljka veliko let strpi v zemlji, se letni stroški za obdelovanje njive, gnoj in seme prihranijo, ki se pri drugih rastlinah potrebujejo.

11. Nerodovitni apnéní hribje se, če se z meteljinim semenom posejejo, vrlo obrastejo in za drugo posetev jako izboljšajo.

12. Navadna detelja večkrat opeša, zima jo vzame, miši jo končajo; vsega tega se ni toliko bati pri meteljki.

13. Za suho klajo (senó) je prva in druga košnja meteljke ravno tako dobra, kakor navadna štajarska.

14. Meteljka ne potrebuje tako dobre njive kakor navadna detelja, da ji je le zemlja ugodna.

15. V prvem letu posetve se meteljka suše tako ne vstraši, kakor druga detelja.

16. V gorkih krajih meteljka ni v taki nevarnosti, kakor druga detelja.

Gospodarske skušnje.

* Nova skušnja, da krompir več obrodi. Luksemburški časnik priporoča, naj se krompirju, kadar se sadi, le eno oko in najmočneje pustí, vsa druga naj se mu pa izrežejo. Nasledek te skušnje je bil, da se je na 2 oralih prostora krompirja, ki se je le z enim takim očesom sadil 797 krompirjev več pridelalo, kakor na enakem prostoru, kjer se je pa krompir z več očesi sadil.

* Sadjoreja v pletenicah. — Da se reja pritlikovcev v pletenicah ali koših posebno dobro obnaša, je sadjorec dr. Fikert se popolnoma prepričal. Videl je v pletenicah izrejena drevesa marsiktere bolezní obvarovana, ki se jim v drugih posodah ali loncih kaj rade pripetijo, v katerih od prekisle zemlje pogostoma bolehajo, posebno če ni bila z ogljem pomešana; v kisli zemlji jim začno korenike, posebno pa Janeževemu drevescu in kutni rade gnjiti, drevesca bolehajo in se posušé, ako se o pravem času v drugo posodo ne presadé in ne prirežejo nagnjite korenine. V pletenicah se pa zemlja nikdar ne skisa, kakor v loncih in drugih posodah, ki nimajo duškova. Da so pletenice za tako rabo jako trdne, je dr. Fikert znotraj in zunaj pomaže s premogovo smolo (katranom) in je na vročem kraju dobro suši, celo leto, ako je treba. Ta smola se tudi na solncu vrlo posuší. Da se pa zemlja sprvega, ko sedrevesce zaliva, skoz pletenico ne odplavi, se pletenica, predno se drevesce va-njo posadi, odznotraj z mehkim papirjem obloži; dve poli ga je dovolj za precej prostorne pletenice. Papir toliko časa trpi, dokler